

PER A LES ELECCIONS DEL 16 DE MARÇ

Unitat, a la Catalunya Nord

El 10 de març els catalans de l'Estat francès podran triar, per primera vegada des de 1973, una llista catalana. Una llista d'unitat nacionalista amb uns continguts dispars, però amb uns objectius a llarg terme ben clars.

Núria Costa i Oliver

Per primera vegada des de l'any 73 una llista catalana es presenta a les eleccions regionals franceses. La llista d'Unitat Catalana, encapçalada per Andreu Barrere, és l'opció política dels catalans del nord per poder tenir representativitat en el Consell Regional de Montepeller. La llista d'Unitat Catalana engloba gent de totes les tendències polítiques: des d'Unitat Nacionalista, fins a Unió Regionalista Catalana, i d'altres tendències autonomistes i independentistes.

És una candidatura que, més que en una ideologia determinada, es basa en el fet català, en el fet d'aconseguir una llista representativa de tot el moviment català a la Catalunya Nord. Aquesta llista definitiva que es presentarà a les eleccions regionals va sorgir fa un any quan canvià el sistema electoral francès i es passà a votar proporcionalment per departaments. Unitat Nacionalista va prendre la iniciativa de fomentar una llista, tant a les eleccions legislatives com a les «regionals», però aquesta idea va abandonar-se ràpidament i tots els esforços se centraren en la llista regional, ja que oferia moltes més possibilitats d'obtenir representants.

En un principi, van contactar amb gent del món de la cultura, per fer una llista prestigiosa, però aquesta iniciativa no va quallar. Finalment, la candidatura ha estat formada amb gent representativa a nivell professional i a nivell associatiu.

Andreu Barrere, cap de servei de la Mutualité Agricole i professor de català, és qui l'encapçala. Forma part del moviment Unitat Nacionalista i va ser elegit cap de llista per ser un home molt conegut al món agrícola. «Els companys van designar-me —ens explica— perquè no sóc un home conegut políticament, no pertanyo a cap partit polític, i vaig ser assignat perquè sóc una persona que treballa en una activitat prou coneguda, sobretot



J. M. MONTANER

per als pagesos del departament, i, igualment, perquè, des del punt de vista cultural, també sóc conegut».

Aquesta llista permetrà a l'electorat català la possibilitat de votar una llista catalana, cosa que no feia des de l'any 73 en unes eleccions regionals. Alhora, el resultat de les urnes determinarà l'adhesió que té el moviment català a la Catalunya Nord, un electorat difícil, acostumat al «vot útil», promogut pels grans partits, que es trobarà amb el dilema entre el vot català o el vot útil.

Segons Andreu Barrere, no ha estat difícil aconseguir aquesta llista unitària. «Hem decidit de fer un moviment català al més ampli possible, que pugui respondre a totes les necessitats i

es decante sempre sobre el fet català. Hem volgut fer una alternativa progressista, no sectarista i, sobretot, no sucursalista.»

El programa polític d'Unitat Catalana és, sobretot, econòmic, ja que la Catalunya Nord és el departament de França amb més percentatge d'aturats: 17.000 persones, xifra que equival a tres de cada quatre joves. Precisament són els joves els qui han de marxar de la zona per aconseguir feina, i aquesta població ha estat substituïda per gent de la tercera edat que omple les nombroses residències, buscant el sol i la proximitat del mar. Així mateix, el turisme que visita la zona és un turisme de baixa qualitat que, a més, en lloc de deixar riquesa a la zo-

na, aquesta va a parar a les grans agències turístiques, amb seu a París.

Un dels punts del programa se centra en la lluita contra els grans supermercats situats en la zona. «Nosaltres hem constatat —diu Andreu Barrere— que aquí tots els comerciants acaben morint. Els supermercats arrepleguen els diners i se'ls emporten, i això és contrari al desenvolupament d'una regió. Les empreses, com els supermercats, que ajunten els beneficis i se'ls emporten França endins són una de les causes de la pobresa del

progressista i, sobretot, no sucursalista perquè constatem que tots els polítics de Perpinyà i de la Catalunya Nord estan lligats a partits parisencs, que els comuniquen el seu programa, i aquests el segueixen cegament. Nosaltres anem en sentit contrari.»

Dins l'apartat cultural, les exigències de la llista d'Unitat Catalana se centren en l'exigència del reconeixement de la llengua catalana i la promoció de la cultura, l'obligatorietat de l'ensenyament del català a les esco-

les i la creació de programes de ràdio i televisió en l'idioma del país.

Amb una llista tan àmplia, totes les tendències polítiques hi són representades. Així, es parla d'una regió catalana, d'una autonomia i d'una independència alhora, però, per a la llista d'Unitat Catalana en conjunt, l'opció més vàlida és la de «regió catalana». «Ara per ara, estem obligats a optar per la regió catalana, dins el marc francès, ja que no tenim cap altra possibilitat —afirma Barrere—. Però, clar, dintre del marc d'una Europa supranacional, hem d'optar per formar amb els Països Catalans una regió, aquest és el fi. Sabem d'on venim i pensem anar fins allà, però això és una cosa que no es farà immediatament, perquè els estats no hi estan disposats. Si considerem la regió catalana a nivell de França, constituïm un departament molt petit, i ho tenim difícil. A nivell de les futures regions europees, sols representem una regió massa petita i també massa pobra, sense una capital i sense una estructura econòmica suficient per tenir el títol de regió».

Però aquesta regió catalana francesa es podria unir als Països catalans en el marc europeu. «A nivell europeu —continua Barrere— quan s'anirà formant la federació europea, nosaltres hem de portar-hi les proves que

tenim, que són els nostres lligams econòmics i culturals amb els Països Catalans, i aquesta és l'ocasió que hem d'esperar. Quan serà l'hora, nosaltres direm que no volem formar part ni de Montepeller ni de Tolosa de Llenguadoc. Nosaltres volem formar una regió catalana unida a tots els Països Catalans, però per això cal la pèrdua de l'Estat francès i la pèrdua de l'Estat espanyol, perquè aquest tros de terra, l'Estat francès no el voldrà deixar».

La llista d'Unitat Catalana espera obtenir dos escons dels onze que corresponen al seu departament, format pel Vallespir, el Conflent, la Cerdanya, el Capsir i la Fonolleda. No compten amb l'ajut de cap partit polític, ni francès ni català. «No tenim ajut de partits polítics, perquè nosaltres no hem volgut posar-nos sota



Dalt, Andreu Barrere. A la dreta i a l'esquerra, campanya electoral als carrers de Perpinyà.



nostre país». També, l'agricultura, únic sector econòmic i social que és majoritàriament català, s'ha vist perjudicat per l'entrada d'Espanya al Mercat Comú.»

En el seu programa Unitat Catalana demana prioritat de treball en el país per als catalans, i que els catalans que es troben fora puguin obtenir el trasllat per poder treballar a la zona, com també la prioritat de relacions econòmiques amb Barcelona i amb els Països Catalans. «Des del punt de vista polític —ens comenta Andreu Barrere— anem al Consell Regional per defensar els interessos econòmics de la Catalunya Nord, interessos que fins ara han estat oblidats a Montpeller. Podem dir que és un programa

El llarg camí del francès al català

Ha estat en les darreres dècades quan l'esquerra a Catalunya del Nord s'ha preocupat pel fet nacional. Justament quan el francès s'ha escampat entre totes les classes socials. És també durant els últims anys que comencen a sorgir partits del país.

Pere Verdaguer

l'obediència de París. No volem, tampoc, sortir de l'obediència de París i posar-nos sota l'obediència de Barcelona. Això és natural, ¿no?», explica Andreu Barrere. Però la llista té bones relacions amb el Principat, han visitat diverses vegades el Parlament i la Generalitat i s'han reunit en tres ocasions amb el president Pujol. «Nosaltres tenim lligams amb el Principat —explica Barrere— perquè la gent del sud veu bé el nostre moviment. Moralment, estan amb nosaltres, i això és important». Per a la finançació de la campanya s'ha obert una subscripció popular, però la resposta a hores d'ara no és tan massiva com s'esperava en un principi. El pressupost de la llista s'acosta als cinc milions de cèntims, equivalents a un milió de pessetes, destinats principalment a cartes i propaganda, que es repartirà porta a porta. Unitat Catalana ha rebutjat, per qüestions econòmiques, els grans cartells publicitaris, que ja omplen les tanques de Perpinyà, i es decanta per les cartes personals, escrites en bilingüe, i per mítings i reunions en tots els pobles de la circumscripció electoral.

En el supòsit que aconseguixi els dos escons anunciats, la candidatura pensa defensar al Consell Regional totes les propostes que siguin beneficioses per a la Catalunya Nord. «Prioritàriament a Montpeller defensarem l'economia —diu Andreu Barrere— defensarem tot el que sigui profitós al nostre departament, vingui d'on vingui, tant si és d'un partit de dretes com si és d'esquerres. Hem de rebutjar tot el que ens costarà diners i despeses. Greiem que, si afavorim l'economia, si reeixim a obrir-nos al sud, i sobretot a Barcelona, mitjançant lligams econòmics, automàticament tot això desembocarà en una reinaxença de la cultura catalana, i sobretot de la llengua».

El futur d'aquesta iniciativa política depèn dels resultats que s'obtinguin el 16 de març. Segons Barrere, «si és un èxit, no podem deixar les coses així, i si fos un fracàs, aquí s'acabarà, però no ho veiem així. No podem deixar molta gent catalana perquè torni als partits francesos. Units, hem d'aconseguir victòries electorals als municipis, als consells regionals, i a totes les administracions dites franceses. Hem d'introduir tanta gent catalana com podrem amb aquestes bases tan àmplies, perquè tots els catalans puguin trobar-se amb una idea comuna dins el nostre país».

La defensa de les llengües dites «regionals» a l'Hexàgon francès, fins a la segona guerra mundial era *grosso modo* cosa de la dreta. És un fet nou que les esquerres comencessin a preocupar-se'n. Ho il·lustra la creació de l'Institut d'Estudis Occità, llenguadocià, contraposat amb el moviment feblenc provençal, que encara sobreviu. Ara bé: aquesta nova actitud, les esquerres, per una llarga tradició centralista, no aconsegueixen fàcilment de fer-la passar a la pràctica. Bona prova en dona l'actual govern socialista.

Per comprendre-ho és útil de fer un poc d'història. Després de la Revolució francesa del 1789 hi ha un llarg període d'implantació, de consolidació de la república, tallat per restauracions que duren un segle. La lluita de l'esquerra es fa contra la noblesa provinciana, contra el caciquisme i contra la influència de l'església. El centralisme administratiu és el mitjà més potent que utilitza, això, la laïcitat escolar i el radicalisme antireligiós. El resultat n'és l'exacerbació d'un nacionalisme francès que refusa l'existència de qualsevol nacionalisme en les ètnies assimilades: bretons, occitans, bascos i catalans.

Durant el segle XIX alguns sectors de la burgesia havien adoptat el francès com a llengua familiar. El moviment s'amplifica durant aquest segle, es reforça amb la primera guerra mundial i ens trobem, després de la segona, que les famílies treballadores, els medis més modestes, el darrer reducte, també cauen en la trampa: entre el 1945 i el 1955 tothom es passa al francès.

Al país, pràcticament sense indústria, amb una agricultura constantment en crisi, l'ideal dels pares era que els fills estudiessin una professió liberal si tenien una fortuna, i si no la tenien, que es fessin petits funcionaris arreu de França (correus, duanes,

educació nacional, equipament, policia) o que marxessin a les colònies.

Ens trobem, doncs, a la dècada dels cinquanta, en una situació contradictòria: l'esquerra comença a prendre en consideració les llengües regionals just en el moment en què la massa de la població les abandona. D'ençà d'aleshores vivim al Rosselló, dins aquesta contradicció, que a vegades es troba en un mateix individu.

El 1951 va ser votada la llei Deixonne, que per primera vegada permetia a les llengües regionals d'entrar a l'escola. Deixonne era un socialista, i la llei que duu el seu nom resultava d'una proposició anterior dels comunistes (Andreu Tourné, diputat dels Pirineus Orientals, que havia combatut en les Brigades Internacionals). Proposició atrevida, feta amb la intenció també d'ajudar els catalans de la península víctimes de la repressió lingüística i cultural franquista. El text comunista havia quedat molt edulcorat quan va ser adoptat sota la forma de llei Deixonne, i així i tot, les seves disposicions van restar en major part lletra morta per manca de publicació d'unes circulars d'aplicació.

Fou l'absència d'aplicació de la llei Deixonne la que motivà la creació, el 1960, del Grup Rossellonès d'Estudis Catalans (GREC). Feia anys que no havia aparegut pel país cap moviment catalanista. El darrer havia estat «Nostra Terra», que havia estat encoratjat pels nazis amb la finalitat d'afèblir França i s'havia dissolt sota la pressió dels seus propis components antifeixistes i patriotes (francesos).

El 1967 l'ala més dretana de l'entitat va provocar una crisi, i féu finalment escissió, creant un Institut Rossellonès d'Estudis Catalans, actualment desaparegut i que es va preocupar sobretot de publicar la *Revista Catalana*, on dominaven la filologia i els estudis erudits. El GREC, sense aquest llast, es podia dedicar a un treball de masses. En el seu si apareixia una secció de joves, que s'independitzà amb el nom de Grup Cultural de la